

1 Konkurs

- Professor Erik Røsæg
- Nordisk institutt for sjørett
- erik.rosag@jus.uio.no
- 2285 9752
- folk.uio.no/erikro

2 Noen nøkkelbegreper

- Debitor/ skyldner
- (Tvangs)kreditor/ kravshaver
- Konkursfordringer
- Separatister
- Hjemmel
- Bo og masse

3 Bo og masse

4 Forskjellige typer gjeldsforfølgning

- Fellesforfølgning (kollektiv forfølgning) og enkeltforfølgning
- Konkurs (kkl del 2)
- Tvangsakkord (kkl kap VI og XIV)
- (Frivillig) gjeldsforhandling (kkl del 1)
- Gjeldsordning (lov nr 99/1992)
- Utlegg (tvangsl kap 7 og pantel kap 5)

5 Oversikt over hovedproblemene

1

- Når skal særlige gjeldsforfølgnings-prosedyrer settes i verk?
- Enkeltforfølgning
- Felles forfølgning
- Hva skal dras inn i gjeldsforfølgningen?
- Det debitor eier på beslagstiden
- Det kreditorene ekstingverer eller omstøter
- Særlige hjemler for inndragning

2

- Særlige hjemler for å holde ting utenfor
- Vern av debitor
- Særlig privilegerte kreditorer med separatistrett
- Hvordan skal midlene fordeles?
- Kreditor må ha et krav (være virkelig kreditor)
- Kjørettferdighet og likedelingsrettferdighet
- Tidsmessig avgrensning ved fellesforfølgning
- Særlig privilegerte kreditorer med fortrinnsrett etc.

6 [Oversikt over bobehandlingen]

7 Boet

- Begjæring (kkl § 60)
- Omkostninger (kkl §§ 67 og 73)
- Begrenset i forskrift til 5R
- Konkursåpning (kkl §§ 70 fg)
- Skiftesamling (kkl §§ 92 fg; 98)
- Kreditorutvalg og bostyrer (kkl § 83)
- Revisor (kkl § 90)
- Tingrettens rolle (kkl §§ 99 og 120 fg)
- Rådighetsforbud (kkl §§ 75 og 100)

8 Behandlingen

- Inndragning av aktiva (kkl § 118)
- Fortsatt drift (kkl § 119)
- Prøving av fordringene (kkl § 111)
- Realisering av aktiva (kkl § 117 og dl § 8-15)
- Abandonering (kkl §§ 117a fg)
- Utlodning (kkl kap XV)

9 Avslutningen

- Innstilling (kkl § 135)
- Avslutning (kkl §§ 137 og 74)
- Etterutlodning etc (kkl §§ 129 og 139)
- Sletting av selskap (kkl § 138)
- Vedvarende heftelse (dl § 6-7)

10 Hensyn

11 Hensyn generelt

- Effektivitetshensyn
- Sosiale vernehensyn
- Debitor
- Arbeidstaker etc
- Kreditor?
- Hensynet til at den som har gitt kreditt skal bære kredittrisikoen
- Hensynet til å unngå selvtækt (tvangsl § 1-3)
- Likedelingshensyn
- Kriminalpolitiske hensyn

12 Spesielle hensyn vedrørende særlig privilegerte kreditorer

- Kredittsikringshensyn
- Sosiale vernehensyn for visse kreditorer (jfr. dl § 9-2 annet ledd nr 3)
- Hensynet til skyldneren?

13 Spesielle hensyn ved ekstinksjon

- Hensynet til å unngå kreditorsvik (notoritetshensyn)
- Svikaktig suksesjon
- Svikaktig hjemmeloverføring
- Publisitetshensyn?
- Legitimasjonshensyn?

**14 Åpningsvilkår
Solvensvurdering**

15 Insolvenskravet (kkl. §§ 60-61)

- Insovenskravet skal sikre at konkurs bare blir åpnet når det er formålstjenelig
- Hovedregel: Vedvarende illikviditet
- Unntak: Suffisiens
- [Lynkurs i lesning av regnskaper]

16 Balanse = positiv egenkapital

17 Underbalanse = negativ egenkapital

18 Likviditet

- å kunne betale ved forfall

**19 Vurderinger ved åpning av konkurs
Kan konkurs åpnes?**

20 Åpningsspørsmålet:

Plussiden

- Beslagsfrie eiendeler
- Ikke realiserbare eiendeler
- Særlig illikvide eiendeler (kkl § 61, jfr. kkl §§ 72 og 153)
- Betingede rettigheter
- Fluktuerende verdier
- Verdsetting basert på fortsatt drift?

21 Åpningsspørsmålet: Minussiden

- Fordringer som ikke kan gjøres gjeldende i konkurs (dl § 7-13)
- Fordringer basert på omstøtelige transaksjoner (dl § 5-1)
- Uforfalte fordringer
- Tvilsomme fordringer
- Betingede fordringer
- Betydning av muligheten for en løsning med kreditorene

22 Kreditor må ha tilstrekkelig interesse i konkurs (kkl § 64)

- Kreditorer med sikkerhet i boet
- Kreditorer som har lovet ikke å åpne konkurs
- Kreditorer med uforfalte fordringer og sikkerhet hos tredjemann
- Kreditorer med tvilsomme fordringer og sikkerhet hos tredjemann
- Kreditor som ikke vil få dekning uansett

23 Presumsjonsregler

- Skyldnerens erkjennelse (kkl § 62)
- Betalingsstansning (kkl § 62)
- Intet til utlegg (kkl § 62)
- Konkursvarsel mot skyldneren (kkl § 63)
- [Andre konkursåpningsgrunner]

24 Plussiden og minussiden i boet

Hva eier debitor?

Hva skylder debitor?

25 Hovedregelen (dl § 2-2)

- tilhører skyldneren
- på beslagstiden
- som kan ... omgjøres i penger
- De "reelle" eierforholdene er avgjørende (Rt 1935 981 (Byglanddommen))

26 Noen vanlige innvendinger mot beslag

- Debitors eiendomsrett er betinget av motytelse
- Kreditor har ikke villet gi kreditt
- Debitors eiendomsrett er ugyldig
- Debitors eiendomsrett må vike for kontraktsrettslige hevingskrav (jfr kjl § 54(4) etc)

27 Beslagsfrihet

- Beslagsfrihet for personlige eiendeler (dl § 2-3)
- Beslagsfrihet for stipender mv (dl § 2-4)
- Beslagsfrihet for penger (dl § 2-5 jfr kkl § 106)
- Utvidet adgang til utlegg i særlige tilfeller (dl § 2-6, jfr dl § 6-7)
- [Andre regler om beslagsfrihet]

28 Konkursfordringer

- Hovedregelen (dl § 6-1)
- Fordringer med tvilsomt opprinnelsestidspunkt
- Regressfordringer (dl § 6-3)
- Erstatningskrav i kontrakt (dl § 7-8 og Rt 1992 504 (Factoring Finans-dommen))

- Uforfalte og betingede fordringer (dl § 6-2 og kkl § 133)
 - Fordringer som ikke kan gjøres gjeldende i konkurs (dl § 7-13)
 - Fordringer basert på omstøtelige transaksjoner (dl § 5-1)
 - Tvilsomme fordringer (kkl kap XII)
- 29 **Massefordringer**
- Virkelige massefordringer (dl § 9-2 første ledd)
 - Massefordringer ol fra tidligere bobehandling (dl § 9-2 andre ledd)
- 30 **Innskrenket beslagsrett pga stansningsrett (dl § 7-2)**
- Sammenhengen med kontraktsrettslig tilbakeholdsrett (kjl § 10, avhendingsl § 5-5)
 - Sammenhengen med beslagsretten (dl § 2-2)
 - Virkning som separatistrett
 - Kan gjøre gjeldende uten spesiell rettsvernakt
 - Må gjennomføres
 - Nærmere om grensen for når stansning senest kan skje
 - Stansning er ikke nødvendig om overleveringen skjer til boet (dl § 7-9)
 - Alternativer til stansning
 - Levering med hevingsforbehold (kjl § 54(4), avhendingsl § 5-3(4))
 - Levering mot salgspant (pantel §§ 3-17 og 3-22, tgl § 21(3))
 - Begrunnelse for stansningsretten
- 31 **Nærmere om grensen for når stansning senest kan skje**
- Rt 1971 549 Dokka Bruk
Velteplass som kjøperen ikke hadde eksklusiv rådighet over og ikke utad fremsto som hans
 - Rt 1974 879 Statlandbruket
Lagringsplass som selgeren hadde ordnet sammenblanding
 - Stadfester Dokka Bruk-dommen
 - Rt 1973 95 Krogstad Cellulose
Tømmer som skal måles på kjøpers tomt
 - Rt 1997 1438 konsignasjon
Kravet til notoritet ikke oppfylt
- 32 **Rettsvernkrav for suksessorer**
- S har ervervet før konkursåpning
 - Rettsstiftelser i fast eiendom
 - Avtalepant (pl § 2-5, jfr tgl § 23)
 - Kjøp (tgl § 23)
 - Utleggspant (pl § 5-2, jfr dl §§ 5-8 og 5-10)
 - Rettsstiftelser i negotiable gjeldsbrev
 - Avtalepant (pl § 4-1)
 - Kjøp (gbl § 14 antitetisk?)

- Utleggspant (pl § 5-7(1), jfr pl § 3-2 og dl §§ 5-8 og 5-10)
- Rettsstiftelser i løsøre
- Avtalepant
- Håndpant (pl § 3-2)
- Salgspant i motorvogn (pl § 3-17(3), jfr tgl §§ 23 og 34)
- Salgspant i ikke- motorvogn (pl § 3-17(1-2))
- Kjøp (interesselæren (sml. godtroloven))
- Utleggspant (pl §§ 5-4 fg, jfr dl §§ 5-8 og 5-10)

33 Visualisering av beslagsretten

34 Utvidet beslagsrett pga manglende omstøtelsesvern

35 Fristdagen (dl § 1-2)

- Hovedregel: Begjæringsdagen
- Fortsettelsessynspunktet

36 Gaver (dl § 5-2)

- Oversikt over regelen
- Begrunnelse
- Hva er en gave?
- "Fullbyrdet," jfr § 5-10

37 Ekstraordinær betaling

(dl § 5-5)

- Oversikt over regelen
- Begrunnelse
- Usedvanlig betalingsmiddel
- Før normal betalingstid
- Beløp som betydelig forringer betalingsevnen
- Ordinær- unntaket
- Siste ledd: Forholdet til § 5-7

38 Motregning (dl § 5-6)

- Oversikt over regelen
- Begrunnelse
- Forholdet til § 5-5
- Forholdet til reglene om motregning i konkurs

39 Sikkerhetsstillelse for eldre gjeld (dl § 5-7)

- Oversikt over regelen
- Begrunnelse
- Sikkerhet for eldre gjeld
- GJELD – PANT – KONKURS**
- Forsinket rettsvern, jfr § 5-10
- PANT – GJELD – RETTSVERN – KONKURS**

- Kontokurantforhold: Ny gjeld = netto økning
- 40 **Utlegg (dl § 5-8)**
- Oversikt over regelen
 - Begrunnelse
 - Virker automatisk
- 41 **Subjektiv omstøtelse (dl § 5-9)**
- Oversikt over regelen
 - Begrunnelse
 - Disposisjon
 - Avgrensing mot faktiske handlinger?
 - Avgrensing mot utlegg?
 - Kreditor-kadelig disposisjon
 - Bryte likedelingsprinsippet
 - Unndra eiendeler
 - Forøke gjeld
 - Utilbørlig
 - Objektiv norm
 - Synspunktet redningsaksjon
 - Svak eller svekket økonomi
 - Ikke subjektiv unnskyldningsgrunn
- 42 **Virkingen av omstøtelse**
- Subjektiv omstøtelse: Tap (dl § 5-12)
 - Objektiv omstøtelse: Berikelse (dl § 5-11)
- 43 **Særregler om hvordan beslaget skal skje**
Selskapskontrakter og andre kontrakter
- 44 **Kontrakter i konkurs**
- Anvendelsesområdet for dl kap 7 (dl §§ 2-2, 7-1 og 7-3(2))
 - Hensynene bak reglene
 - Betydningen av om medkontrahenten har separatistrett for sine interesser (dl § 7-7(2))
 - Nettobeslag (i kontraktsgjenstanden)
 - Bruttobeslag (i kontrakten med pluss og minus)
- 45 **Beslag av kontrakter om kjøp av løsøre i konkurs**
- Inntreden (dl §§ 7-3 fg)
 - Rett til inntreden (dl § 7-3)
 - Avtalens vilkår (dl § 7-4(1))
 - Oppdeling av kontrakten (dl § 7-4(2))
 - Sikkerhet (dl § 7-5)

- Oppsigelsesadgang (dl § 7-6)
- Hevingsrett (i betydningen rett til naturalrestitusjon) (dl § 7-7)
- [Beslag av andre kontraktstyper (dl §§ 7-10 fg)]

**46 Beslag av selskapsavtaler
(dl kap 4)**

- Gjelder ansvarlige selskaper ol (dl § 4-1)
- Nettobeslag (dl § 4-3)
- Særskilt selskapskonkurs (dl § 4-2)

**47 En eller flere debitorer?
En eller flere boer?**

48 Selskaps- og særkreditorer

**49 Fordelingen av boets midler mellom kreditorene
Motregning, solidar skyld**

50 Fordelingen av boets midler mellom kreditorene

- Hovedregelen (dl § 9-6)
- Særlig privilegerte kreditorer
- [Kreditorer med panterett, tilbakeholdsrett ol (dl §§ 8-14 fg)]
- Kreditorer med motregningsrett (dl § 8-1 fg)
- Kreditorer med flere skyldnere (dl § 8-7 fg)
- [Kreditorer med fortrinnsrett (dl §§ 9-2 fg)]
- [Kreditorer som må stå tilbake (dl § 9-7)]

51 Motregning: Terminologi

52 Fordelen med å kunne motregne

53 Motregningsvilkår (dl § 8-1)

- Samme parter?
- Ytelser av samme art?
- Beskyttelse av betalingskanaler?
- Forfallstid?

54 Motregning: Forfallsvilkåret

55 Kreditorer med flere skyldnere (solidarskyldnere) (dl §§ 8-7 fg)

56 Dividendegrunnlag og maksimumsbeløp, dl § 8-7if

57 Oppbygningen av dl § 8-7

**58 Full dividendrett ved solidarskyld -
hensyn bak regressregelen (nr 1)**

**59 Full dividendrett ved solidarskyld -
hensyn bak delbetalingsreglene (nr 2 og 3)**

60 Opptrinnsrett

61 Opptrinnsrett - problemet
o Tomme prioriteter
o Opplåningsrett
o Opptrinnsrett

62 Opptrinn - hensyn
o Kontraktspanthavere
o Utleggstakere
o Konkursbo
o Legalpanthavere

63 Opptrinnsrett – gjeldende rett
o Opplåningsrett
o Begrensning i opplåningsretten
o Ombyutting